

ÇİN YÜKSEKÖ RETİM YÖNETİM SİSTEMİ İLE TÜRK YÜKSEKÖ RETİM YÖNETİM SİSTEMİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

*Comparison of Turkish Higher Education Management System with Higher Education
Management System of China*

Ömer Bakır ARABACI¹

Songül KARABATAK²

ÖZET

Son yıllarda dünya ekonomisinde önemli bir yere sahip olan Çin'in bu başarılarında yenilikçi bilgi gücünün önemi yadsınmaz. Bu gücün oluştuurulmasında en önemli katkı yüksekö retimden kaynaklanır. Bu çalışmada hızlı ve istikrarlı bir şekilde gelişen Çin'in yüksekö retim yönetim yapısı ile Türkiye yüksekö retim sisteminin karşılaştırılması yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Çin ve Türk yüksekö retimleri hakkında belirlenen anahtar kavramlar yardımıyla konunun farklı veri tabanlarında taraması ile elde edilen belgeler içerik analizine tabi tutulmuş ve değerlendirilmiştir. Öncelikle Çin eğitim sisteminden ve yüksekö retim yönetim sisteminden bahsedilmiş, son olarak da Türk Yüksekö retim yönetimi ile karşılaştırılması yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çin Halk Cumhuriyeti, Türkiye, Yüksekö retim sistemi, Karşılaştırma

ABSTRACT

The importance of innovative information power can not be ignored in this success of China which has an important place in the World economy in recent years. The most important contribution in creating this power comes from higher education. In this study a comparison was made between the structure higher education system in Turkey and China which develops fast and stable. As a qualitative research method was used in the study. By searching different databases with the help of key concepts about Chinese and Turkish higher education system, the documents that obtained were subjected to content analysis and evaluated. First China general education system and higher education system were mentioned and finally the comparison between Turkish and Chinese higher education system was made.

Keywords: People's Republic of China, Turkey, Higher Education system, Comparison

GİRİŞ

Çin ekonomisi son otuz yılda tarihte benzeri görülmemiş bir hızla büyümektedir. Dünya Bankası verilerine göre de Çin ekonomisi 1978'den bu yana 10 kat büyümüştür. 2010 yılında Japonya'yı geçerek dünyanın ikinci büyük ekonomisine sahip olmuştur (Balcı & Wu, 2011; Demiryol, 2011; WOFEC, 2012). Hatta Çin'in Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı en önemli rekabeti sergileyen ve ABD'nin tek süper güç olma özelliğini her geçen gün biraz daha kaybetmesine neden olan bir ülke olduğu ileri sürülmektedir. Çin'in bu süper güce ulaşmasını kaldırırcı kaldırmayacağı artık en çok tartışılan konular arasında yer almaya başlamıştır (Kafkasyalı, 2012; Demiryol, 2011). Goldman Sachs'ın baş ekonomisti Jim O'Neill (2010), 2027 yılında Çin ekonomisinin Amerikan ekonomisini geride bırakacağını belirtmektedir.

Çin'in bu güce sahip olmasının en önemli nedenleri arasında; politikalarında eğitim sistemine verdikleri önem, eğitim alanında yaptıkları önemli reformlar, bilim adamlarının yaptığı çalışmalar ve katkılar ile doğrudan ilgilidir (Balcı & Wu, 2011; Lall, Vickers, 2008). Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao, 13 Temmuz 2010 tarihinde Pekin'de yapılan Çin Eğitimleri Toplantısı'nda eğitimin, sosyal yapıyı geliştirmenin, aynı zamanda ülkenin ve toplumun kalitesini artırmanın, vatandaşların

¹ Firat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi, Teftiş, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim dalı, Elazığ. barabaci@firat.edu.tr

² Firat Üniversitesi, Enformatik Bölümü, Elazığ. skarabatak@firat.edu.tr

her yönden gelişmesini sağlamak için temel yol oldu ve ayrıca ülkeyi güçlendirmek için mutlaka eğitimde iyileştirmenin gerektiğini; bunları yapabilmek için de Orta ve Uzun Vadeli Eğitim Reformu ile Çin Ulusal Kalkınma Planı'nın tam yapılması ve tüm toplumu ülkenin eğitimine destek olmaları için seferber edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Başbakan Wen Jiabao da eğitim harcamalarını yükseltmek amacıyla planda 2012 yılına kadar GSYH'nin yüzde 4'ünü ayırmayı öngördüklerini belirterek eğitim reformu ve gelişmesini teşvik etmek için, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak, eğitim sektöründe çeşitlendirmeleri teşvik etmek, öğrencilerin her yönüyle geliştirilmesi konusunda eğitimcilerin odağına gelmek, eğitim sisteminin reformunu derinleştirmek ve ülkedeki okullar için iyi öğretmenler yetiştirilmesini sağlamak şeklinde beş hedef belirlendiğini vurgulamaktadır (Xinhua, 2010).

Bu hedefleri gerçekleştirmeyi amaçlayan Çin, 1988'de yaklaşık 2 milyon ve 1998'de 3,6 milyon, 2007'de yaklaşık 25 milyon öğrenci ve 3 binin aşkın yükseköğretim kurumuna sahip olmuştur ve her yıl Amerika Birleşik Devletleri ve Hindistan'daki üniversitelerden mezun olan lisans öğrencisi toplamı kadar öğrenci mezun etmektedir (Baker, 2007; Küçükcan & Gür, 2009:118).

YÖNTEM

Bu çalışmada, Çin ve Türkiye'nin yükseköğretim yönetimi ile ilgili alanyazındaki ilgili bilgileri toplayarak değerlendirilmeyi içeren nitel araştırma desenlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Fink'e (2005, akt. Balıoğlu, 2011) göre doküman analizi yöntemi bir konu ile ilgili uzmanlar, uygulamacılar, araştırmacılar ve akademisyenler tarafından ortaya koyulmuş bilgilerin düzenli bir şekilde analiz edilmesi, tanımlanması, sentezlenmesi ve değerlendirilmesi amaçlarını içeren süreçtir. Balcı'ya (2005:57) göre, doküman analizinde özellikle orijinal araştırma çalışmaları ya da yazıları olarak bilinen birincil kaynaklar asıl araştırma ile okuyucu arasında herhangi bir aracının olmaması sağlanmaktadır. Bu amaçla kaynaklar incelenmiş, Çin eğitim sistemi ve yükseköğretim yönetim sistemi tanıtılmış ve son olarak da Türk Yükseköğretim yönetim sistemi ile farklı olan kısımlarına değinilmiştir.

Ancak pek çok ülkenin eğitim sistemlerini iyileştirmek için daima alternatif yollar bulunmaya çalışmaları göz ardı edilmemesi gereken bir noktadır. Yükseköğretim sistemlerinde de sık sık yapılan değişiklikler bu araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

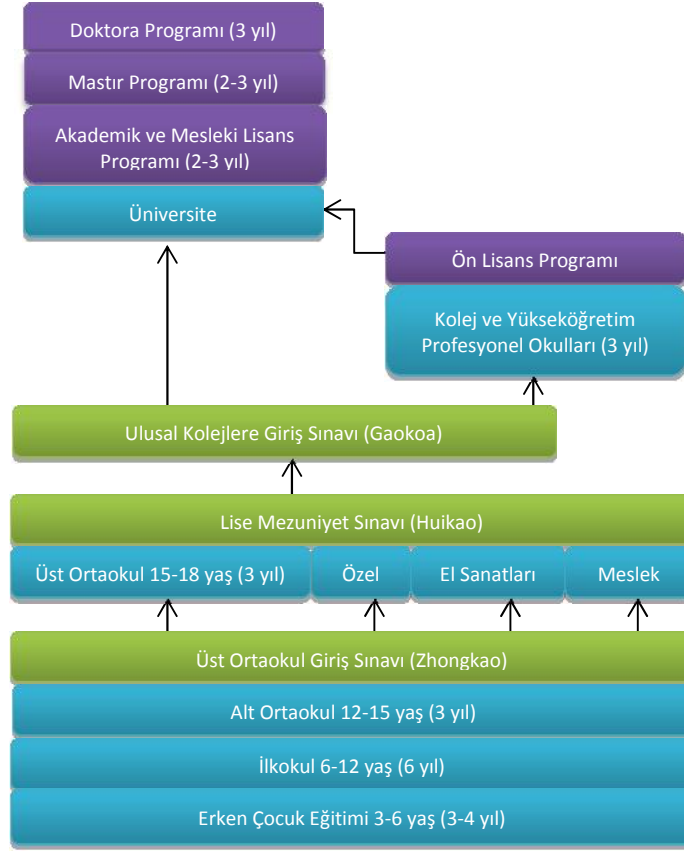
BULGULAR

Yapılan doküman incelemeleri sonucunda elde edilen bilgiler bu kısımda verilmektedir. İlk olarak Çin eğitim sistemi ve yükseköğretim yönetim sistemi tanıtılmış ve sonra da Türk Yükseköğretim yönetim sistemi ile farklı olan kısımlarına değinilmiştir.

Çin'de eğitim sistemi

Çin'de temel eğitim, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaokul eğitimi ve lise eğitimi şeklinde dört kategoriye ayrılmıştır. İlkokul eğitimi ile ortaokul eğitimini kapsayan 9 yıllık zorunlu eğitim 1986'dan beri "Zorunlu Eğitim Yasası" doğrultusunda yapılmaktadır. İlkokulun zorunlu olması nedeniyle Çin'deki okulların çoğu devlet okuludur ve öğrenciler okul masraflarından muafdir. 9 yıllık zorunlu ilköğretimin yanında, okula devam edemeyen öğrenciler için 2 ve 3 yıllık ilköğretiler de vardır. Çin'in bazı bölgelerinde, özellikle kırsal kesimlerde 5 yıl zorunlu ve kademeli olarak 9 yıla çıkarılarak uygulanmaktadır (www.ogretmeninsesi.com/sistemler/cin5.htm). Nüfusun yaklaşık %95'i zorunlu eğitimi almaktadır. Çin'de ortaöğretim genel, mesleki ve teknik ortaokullar olmak üzere üç tiptir. Bunlar üçer yıllık iki devreye ayrılırlar. Çin'in eğitim sistemi yapısı şekil 1'de görülmektedir.

ekil 1- Çin E itim Sisteminin Yapısı (angay örne i)

Kaynak: Center on International Education Benchmarking

ekil 1’de de görüldü ü gibi genel olarak e itim sisteminin süreleri ilkö retim 5 veya 6 yıl, ortaokul 3 yıl, lise 2 veya 3 yıl, Ziraat ortaokulu 2 veya 3 yıl, meslek okulları 3 yıldır. Genel ortaokullar, ö rencilerin siyasi doktrin e itimine önem verirler ve en çok memuriyete ve ticarete hazırlayıcı e itim verirler. Ayrıca bu genel ortaokulların ba ka bir ilevi de ö rencileri yüksekö retime hazırlamaktır. Teknik okullarda 2 veya 3 yıllık e itim yapılır. Uzman yeti tiren ortaokullar 3 veya 4 yıl e itim vermektedir (lise mezunları 2 yıl). Yeti kinlere yönelik orta e itim okullarının süresi 2 veya 3 yıldır. Genelde 4 yıllık, bazı dallarda 5 yıllık e itim yapan yüksek e itim üniversiteleri ve kolejler ile e itim süresi 4 veya 5 yıl olan açık devre televizyon yayınları ile açık ö retim yaparak yüksek e itim veren okullar vardır. kinci ö retim ise 5 veya 6 yıllık e itim süresine sahiptir. E itim almak veya devam etmek isteyenlere dı arıdan sınavlara girerek diploma alma imkânı da sunulmaktadır. Yüksek lisans ve doktora derecelerinde e itim süresi genellikle 2 veya 3 yıldır (Balcı & Wu, 2011). Çin’in E itim ara tırma enstitülerinin uluslararası çalı malara katkı sa layabilecek ve rekabet edebilecek seviyeye getirilmesi hedeflenmektedir. Ülkedeki bilimsel ve teknolojik ara tırma için Çin Bilimler Akademisi, Devlet Konseyi, yerel yönetimlerin bilimsel ara tırma kurulu ları ve üniversiteler kurulmu tur. Bunların yanına yüksekö retim kurumlarına ba lı 3400 ara tırma enstitüsü de hizmet sunmaktadır (Ba kan & Neyi ci, 2010).

Çin Anayasasında devlet tarafından, sosyalist e itim veren her düzeyde okul kurulaca ı belirtilmektedir fakat yüksekö retimle ilgili özel bir madde bulunmamaktadır (Küçükcan & Gür, 2009:119).

Üniversiteye giri sistemi

Üniversiteler ve fakültelere devam edecek ö renciler ulusal düzeyde birle tirilmi Ulusal Yüksekö retim Giri Sınavı’na girmek zorundadırlar. Ö renciler, sınav sonuçlarına göre belirli

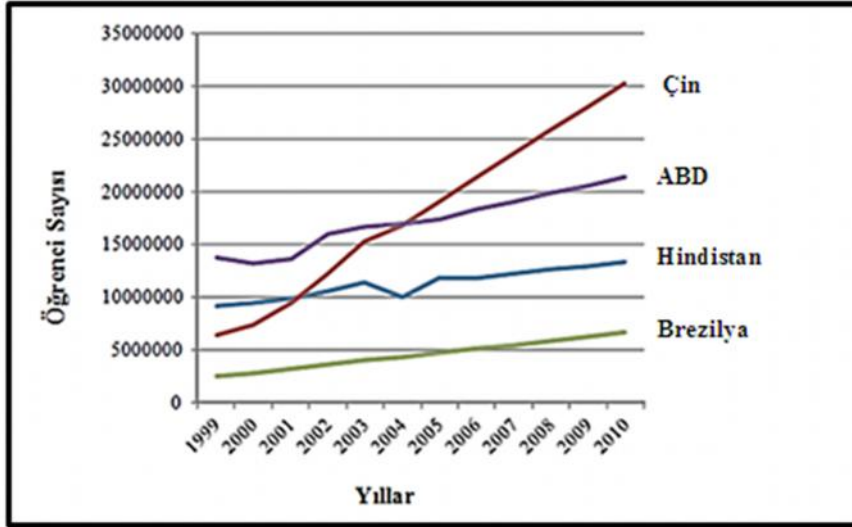
üniversitelere giri hakkını kazanmakta, ö rencilerin ki isel tercihleri de dikkate alınmaktadır. Devlet tanımlanan sınırlar içinde üniversite mezunları için i bulunmasından sorumlu olan organdır (Milli E itim Bakanlı 1, 2012).

2012 yılında Çin Yüksek Ö retim Sınavına 9,15 milyon ö renci girmi tir. 1978 yılındaki üniversite ça ındaki nüfus oranı %1,4 iken son 2012 yılında %20'ye ula mı tır (turkish.cri.cn/882/2013/02/26/1s146412.htm; www.chinaeducer.com/en/cedu.php). Bu sayının önümüzdeki yıllarda daha fazla artması da beklenmektedir. Çin Üniversite Giri Sınavında puanlar, konu ba ına verilen yüzdelerle belirlenmektedir ve sınavda alınabilecek en yüksek puan 500'dür (Milli E itim Bakanlı 1, 2012).

1987 yılına kadar Çin üniversiteleri arasında bir sıralama yokken artık üniversiteleri sıralayan çok sayıda raporlar yayınlamaya ba lamı tır. Bu raporlar, Çin'deki en iyi yüz üniversiteyi ve en iyi elli lisansüstü enstitüsünü belirtmektedir. Bu sıralamalar ö renciler ve e itimciler için büyük önem ta ımaktadır (Küçükcan & Gür, 2009). Adaylar üniversiteye girebilmek için sınava girmek zorundadır. Bu durum hem ö renciler hem de aileleri için büyük bir stres kayna ıdır. Yüksekö retim tercihleri için genellikle önce yapılan sınavlar üç gün sürer. Çince, Matematik ve Yabancı Dil, herkesin almak zorunda oldu u ortak derslerdir. Geriye kalan altı ders iki kategoriye ayrılır: Fen bilimleri (fizik, kimya ve biyoloji) ve sözel alan (tarih, co rafya ve siyaset e itimi). Ö renci ba vurmaya dü ündü ü bölüme göre, ilgili kategoriden 1–3 sınava girer. Yerle tirme merkezi bir kurulu tarafından yapılır.

Günümüzde Çin'deki yüksek e itim sektörünün büyüyen saygınlı ı nedeniyle, Çin uluslararası ö renciler için giderek aranan bir e itim bölgesi haline gelmi tir. ekil 2'de Çin'in, Hindistan, Brezilya ve ABD'ye göre daha çok artan yüksekö retim okulla ma oranları verilmi tir.

ekil 2: Ülkelere göre yüksekö retimdeki ö renci sayısı

Kaynak: Goswami, R. (2013). *Management of Higher Education in India and China*. India Education Review: <http://www.indiaeducationreview.com/article/management-higher-education-india-and-china>

ekil 2'de Çin yüksekö retimindeki okulla ma oranının di er ülkelere göre daha fazla oldu u görülmektedir (UNESCO akt. Goswami, 2013). 2010 yılında, 265.090 uluslararası ö renci Çin'e gelmi tir ve Çinli giri imciler 2020 yılında bu rakamı 500.000'in üzerine çıkarmayı hedeflemektedirler (WOFEC, 2012).

Yüksekö retim yönetimi

1954 Anayasası'na göre Çin'de en yüksek devlet yetki organı olan "Ulusal Halk Kongresi", e itim i leriyle sorumlu olan organdır (O'brien, 2008). Devlet Konseyi de en yüksek devlet idari organı olup Ulusal Halk Kongresi ve Daimi Komitesi'ne kar ı sorumludur ve çalı maları konusun-

da onlara bilgi vermekle yükümlüdür (Ilgaz, 2013). E itim Bakanlığı, Devlet Konseyi'ne ba lı oldu u için Ulusal Halk Kongresi'nin aldı ı kararlara göre yürütmede görev alır.

Çin'de yapılan reformlardan sonra hükümet tarafından sadece hükümetin okul açma sistemi de i tirilerek, özelle menin önü açılmı ve çok yönlü ve çok amaçlı üniversitelerin açılmasına imkan tanınmı tır (Balcı & Wu, 2011). Yüksekö retim dı ndaki bütün ö retim kurumları E itim Bakanlığı 'na, yüksekö retim kurumları ise Yüksekö retim Bakanlığı 'na ba lıdır. Okullar ademi merkeziyetçi yani devletin etkisini azaltan yerel yönetimlerin yetkisini arttıran bir anlayı la yönetilir ve bu nedenle de eyaletler ve endüstriyel kurulu lar okulların yönetim ve finansman i leriyle ilgilenirler.

Yüksekö retim kurumları, Merkezi E itim Bakanlığı, ilgili bakanlık ve komisyonlar ve bölge sel yönetimler tarafından yönetilip finanse edilirler. E itim Bakanlığı ının ülkedeki yüksekö retimin geli tirilmesi, planlanması, yeni üniversitelerin açılması, izlenecek politikaların belirlenmesi ve e itim kalitesinin de erlendirilmesi, milli üniversitelerin yönetimi gibi görevleri vardır. Çin'deki milli üniversiteler, seçkin kurumlardır ve ülkenin her tarafından ö renci almaktadırlar. Bölgesel veya yerel belediyeler tarafından yönetilen ve finanse edilen üniversiteler bölgesel kalkınma için önemli bir yere sahiptir.

ekil 3- Çin'de yüksekö retimin yönetimi eması

Kaynak: The Quality Assurance Agency for Higher Education, 2006 (akt. Küçükcan & Gür, 2009)

Çin yüksekö retim sistemi ön lisans e itimi, lisans e itimi, yüksek lisans e itimi ve doktora e itimi olmak üzere dört farklı düzeyden oluşmaktadır. Devlet üniversiteleri, ulusal ve eyalet düzeyi olmak üzere iki grupta doğrudan merkezi yönetim ile E itim Bakanlığı na ba lıdır. Eyaletlerce finanse edilen üniversiteler ise, genellikle kendi eyaletlerinden ö renci kabulü yoluna gitmektedirler.

Çin yüksekö retim sistemi, 1949'dan itibaren Sovyet modelini izlemi tir. Milli E itim Bakanlığı, merkezi bir e itim sistemi ile politika, mevzuat, planlama, finansman, ve de erlendirme gibi yüksekö retim kurumlarının tüm kontrolünü yapar. Her kurumda, başkanlar Çin Komünist Partisi Komitesi önderli inde çalışır. Ö retim üyeleri ve personel sorunları ile Akademik Kurul ile Fakülte ve Personel Temsilcisi Konferansı ilgilenmektedir (ICHEFAP, 2009).

Üniversiteleri yöneten rektörler, kampüsten fikirleri sorulmasına rağmen Milli E itim Bakanlığı tarafından seçilir (Morhman, 2003). Çin üniversitelerinde ikili yönetim mevcuttur. Üniversitenin yönetim kurulu, Çin Komünist Partisinin belirledi i üniversite konseyinden oluşur. Üniversite konseyi, üniversitenin politikasını ve bütçesini belirler ve personeli denetler. Üniversitedeki akademik yapı da konsey tarafından belirlenen politikaları uygulamakla sorumludur (Cook, 2008; ICHEFAP, 2009).

1977'den itibaren yapılan yapısal reformlar yüksekö retimin kalitesine odaklanılmı ve içeri inin geli tirilmesine önem verilmi tir. Ülkenin ekonomik ihtiyaçları do rultusunda, üniversitelerde ara tırmalara daha çok önem verilmeye ba lanmı tir. Reformlarla birlikte bilim insanlarını yeti tirme tarzları, e itim sistemi ve e itim yönetimi sistemi yenilenip derinle tirilmi -tir, uluslararası çapta e itim i birli ine gidilerek her türlü e itim görü meleri arttırılmı tir. Üniversite ile sanayi arasındaki ili kiler güçlendirilmi ve teknoparklar kurulmu tur. Reformlar sonucunda üniversiteler ö retim üniversiteleri ve ara tırma üniversiteleri eklinde ikiye ayrılmı tir (Balcı & Wu, 2011; Küçükcan & Gür, 2009). 1980'lerde yapılan e itim reformlarından bu zamana kadar birçok de i iklik yüksekö retim sisteminde yer almı tir. Bunlar (ICHEFAP, 2009):

1- Yetki devri: Milli E itim Bakanlığı 1, sorumluluklarının bir kısmını yerel bürokrasilere ve bireysel kurumlara devretmi tir. Böylece üniversite ve kolejler daha fazla özerkli e ve özgürlü e sahip olmu lardır.

2- Birle meler: Yüzlerce yüksekö retim kurumu verimliliklerini ve etkinliklerini arttırmak amacıyla 1990'ların ba nda birle tirilmi tir.

3- Özel yüksekö retim: 1952-1982 arasındaki 30 yıllık bir aradan sonra, özel yüksekö retim son iki yıl içinde hızla büyüyerek toplam okulla manın yüzde 10'u kadar artı göstermi tir. 1999 yılında ba layarak, devlet üniversiteleri ile özel özerk üniversiteler birle erek yeni bir form ortaya koymu lardır. Bu kurumlar kamu üniversitelerine göre daha fazla ücret kar ılı nda hem ö renci ihtiyaçlarını hem de i piyasasının ihtiyaçlarını kar ılamaya ba lamı lardır.

4- Ö renim ücretleri: Merkezi hükümet mali sıkıntılar ve yüksekö retime olan büyük talebi kar ılayabilmek için, 1980'lerin sonu 1990'ların ba nda "dual-track" (ikili kanallı) diye yeni bir kayıt politikası uygulamaya karar verdi. Bu politikaya göre üniversite giri sınavlarındaki kesme puanları sınırının altında kalan ö rencilerin yüksekö retim için ücret ödemek zorunlu kılındı. 1997 yılından itibaren de her ö rencinin yüksekö retim katılmak için ö renim ücretleri ödeme zorunlulu u getirildi.

5- Okulla manın arttırılması. Yüksekö renim için büyük talebi kar ılamak için, hükümetin 1999 yılından bu yana bir okulla manın arttırılması politikası yürütmektedir.

6- Yüksekö retim projeleri: 1999 yılında ba layarak, devlet üniversiteleri ile özel özerk üniversiteler birle erek yeni bir form ortaya çıkarmı lardır. Bu kurumlar kamu üniversitelerine göre daha fazla ücret kar ılı nda hem ö renci ihtiyaçlarını hem de i piyasasının ihtiyaçlarını kar ılamaya ba lamı lardır. Reformlar arasında 21. yüzyılda Çin üniversitelerini dünya standartlarına ta ımayı hedefleyen Proje 211 ile belirli sayıda Çin üniversitesini dünyanın en iyi kurumlarıyla rekabet edebilecek düzeye çıkarmayı hedefleyen Proje 985 bulunmaktadır. Proje 211, 100 üniversiteyi ve birçok önemli bilim dallarını dünya düzeyinde kurulmasını hedefleyen projedir. Proje 985 de 1998 yılından sonra 39 kuruma yüksek miktarlarda fon verilerek dünyanın birinci derecedeki yüksek düzey üniversitelerini kurulmasını sa lamaya yönelik projedir (Balcı & Wu, 2011; Milli E itim Bakanlığı 1, 2012; Huang, 2005; Li vd.,2008; The Quality Assurance Agency for Higher Education, 2006; WOFEC, 2012). "21. Yüzyıla Ait E itimi Yeniden Canlandırma Eylem Planı", "Çan-Can Bilim Adamı Motivasyon Projesi", "Yeni Yüzyıla Geç i te Ba arılı Bilim Adamları Yeti tirme Projesi" ve "Bahar Projesi" gibi projeleri de yine Çin'in yüksekö retimi oda a aldı ı di er önemli projeleridir (Balcı & Wu, 2011).

Finansman

Çin'de e itimin finansmanı daha çok devlet tarafından kar ılanmaktadır ve son zamanlarda yüksekö retime ayrılan kamu bütçesi payı arttırılmı tir. Reformdan önce yüksekö retimin bütçesi sadece hükümet tarafından ayrılırken, reformdan sonra hükümetin maliyesinin önemli bir kısmını ifade eden, çok yönlü bir ekilde e itim bütçesine gelir kayna ı olu turulmu tur (Balcı & Wu, 2011). Üniversiteler, sadece devletten de il farklı kaynaklardan da faydalanmaya ba lamı lardır. Bu çerçevede üniversiteler kendi bünyelerinde irketler kurmu ve üniversite-sanayi ortaklıklarını

arttırmı , ö rencilerden harçlar almaya ba lamı veya alınan harçları arttırmı lardır. Çin'in yüksekö retim harcamalarının bir kısmını kamu tarafından finanse edilmesinin yanında yüksekö retimdeki kapasite artırımını kar ılayabilmek ve yüksekö retimi geli tirmek için uluslararası örgütlerden de yardım almaktadır (Cook, 2008; Duan, 2003; Küçükcan & Gür, 2009:120).

Çin, bir taraftan sosyalist piyasa ekonomisi sistemi olu turmaya çalı rken bir taraftan da yüksekö renim sistemindeki reform sürecini hızlandırmaktadır. Bu amaçla devlete fazlasıyla yakın olan sistemi topluma daha yakın hale getirilmesi planlanmakta, okullara e itimin idaresinde özerklik veren bir sistemi olu turulmaya çalı ılmaktadır. Bunun için üniversitelerin finansmanı üç ekilde olması dü ünülmektedir. Birinci grup üniversite finansman çe idinde bazı üniversitelerin finansmanı a ırlıklı olarak devlet tarafından kar ılanacak bunun yanında ö renci harçları ve halk örgütlerinin deste i ve özel ba ı lar finansmanın eksik kalan kısmını kar ılayacak; ikinci grup üniversite finansman çe idinde ö renci harçları ve halk örgütlerinin deste i ve özel ba ı lar finansmanın a ırlıklı kısmını olu tururken devlet üniversitelerin eksik olan finansmanı kar ılayacak; üçüncü grup üniversite finansman çe idi de kendi finansmanlarını kendileri kar ılayacaklar ve yerel olarak idare edilecekler veya ba ka i letme veya kurulu larla i birli i yapacaklardır. Ba ı ve kredi imkânları daima iyile tirilecektir (Milli E itim Bakanlığı , 2012).

Çin'de geli mi ülkelerin kullandı ı “Girdilere göre bütçe hazırlama sistemi” kullanılmaktadır. Bu yöntemde yüksekö retim kurumlarının ana bütçesi ortalama ö renci maliyeti ile ö renci sayısının çarpılmasıyla hesaplanır. Bu sistemde yüksekö retimler mali özerkli e sahip oldu undan dolayı kurum içinde kaynak da ıtımıyla, verimli kaynak kullanımının gerektirdi i profesyonel i letmecilik ve finansal analiz alt yapısına sahip olmalıdırlar. Ayrıca girdilere göre bütçe belirleyen ülkelerde bütçeyi hazırlayan organ yeterli alt yapıya sahip olması gerekir (Erdem, 2006).

Denetleme ve de erlendirme

2004 yılında E itim Bakanlığı ı'na ba lı kurulan Yüksekö retim De erlendirme Merkezi ilk olarak yüksekö retimi de erlendirmek amacıyla 1985 yılında deneme olarak yapılmı , daha sonra 1990 yılında konuya ili kin bir yönetmelik yayımlanmı tır. 2003 yılında yüksekö retim kurumları için de erlendirme planı E itim Bakanlığı tarafından çıkarılmı ve bölgesel yönetimler tarafından uygulanmaya ba lanmı tır. Kurulan bu merkezin en önemli görevi yüksekö retim lisans programlarını de erlendirmektir. Lisansüstü e itimin kalitesini de erlendirmek lisansüstü programları akredite etmek, Devlet Konseyine ba lı Akademik Derece Komitesinin sorumlulu undadır (The Quality Assurance Agency for Higher Education, 2006).

Lisansüstü e itim sistemi

Lisansüstüne devam etmek isteyen ö renciler için çe itli yüksekö renim kurumları, Çin Bilimler Akademisi, Çin Sosyal Bilimler Akademisi ve öteki ara tırma kurulu ları e itim hizmeti sunmaktadır. 1979 yılından itibaren akademik derece sistemi uygulanmaktadır. 12 ubat 1980'de Ulusal Halk Kongresi Akademik Derece Yönetmeli ini, 20 Mayıs 1981'de de Devlet Konseyi de Akademik Dereceye li kin Yönetmeli in Uygulanması için Geçici Hükümleri yayınlamı tır Bu e itim sistemi Akademik Derece Komitesi tarafından yürütülür ve bu komitenin üyeleri çe itli alanlarda tanınmı ö retim üyelerinden olu maktadır. Yayımlanan her iki belge de tüm üniversiteler, kolejler ve enstitüler için akademik derecelerin uygulanı mını belirleyen yasal bir rehber niteli i ta ımaktadır. Müfredat ve ö retim materyallerinden ö renci kabul kriterlerine, kimlik i lemlerinden genel olarak üniversitelerin bütün ö retim ve ara tırmalarına yönelik bütün çalı maların yol göstericisidir. Ayrıca Çin'de üniversite diploması, mastır ve doktora dereceleri Devlet Konseyi tarafından yetkili kılınan okullar ve bilimsel ara tırma kurumlarınca verilmektedir (Milli E itim Bakanlığı , 2012; Wang, 2003:160-163).

Yeti kin e itim sistemi

Çin'de yeti kin e itimi radyo ve TV üniversiteleri, i çü üniversiteleri, çiftçi üniversiteleri, açık üniversiteler, ak am üniversiteleri, hükümet görevlileri ve orta ö renim ö retmenlerine i ba ı

e itim veren yükseköğretiler, uzmanla mı orta ö renim okulları, teknik okullar, okuma yazma sınıfları ve ilkö renim diploması veren sınıflar yoluyla verilmektedir. Yeti kin e itiminde amaç ki ilerini bilgilerini yenilemek ve teknik becerilerini geli tirmek ve e itim düzeyini yükseltmektir (Milli E itim Bakanlığı 1, 2012).

Ö retmen yeti tirme sistemi

Çin’de her ö retim kademesi için gerekli olan ö retmenlik mezuniyet durumu farklıdır. Sadece e itim fakülteleri ö retmen yeti tirmez. İlkokul ö retmenli i için 3-4 yıllık ö retmen kolejleri, ortaokul ö retmenli i için 4 yıllık ö retmen koleji veya normal üniversiteler, lise ö retmenli i için 4 yıllık ö retmen koleji veya normal üniversiteler ve bazı lise ö retmenlikleri için yüksek lisans veren kurumlar hizmet sunarlar (Milli E itim Bakanlığı 1, 2012; Polat& Arabacı, 2012; Sezgin, 2008).

Çin’de ö retmen e itimi, hizmet öncesi ve hizmet içi e itim olmak üzere ikili yapı kullanılır. Dört yıllık e itim kurumları, hizmet öncesi e itimi veren üniversiteler ve kolejlerdir. E itim enstitüleri ve ö retmenlere yönelik hizmet içi e itim okulları, hizmet içi e itimi sunan örgütlerdir (Sezgin,2008).

Uzaktan e itim

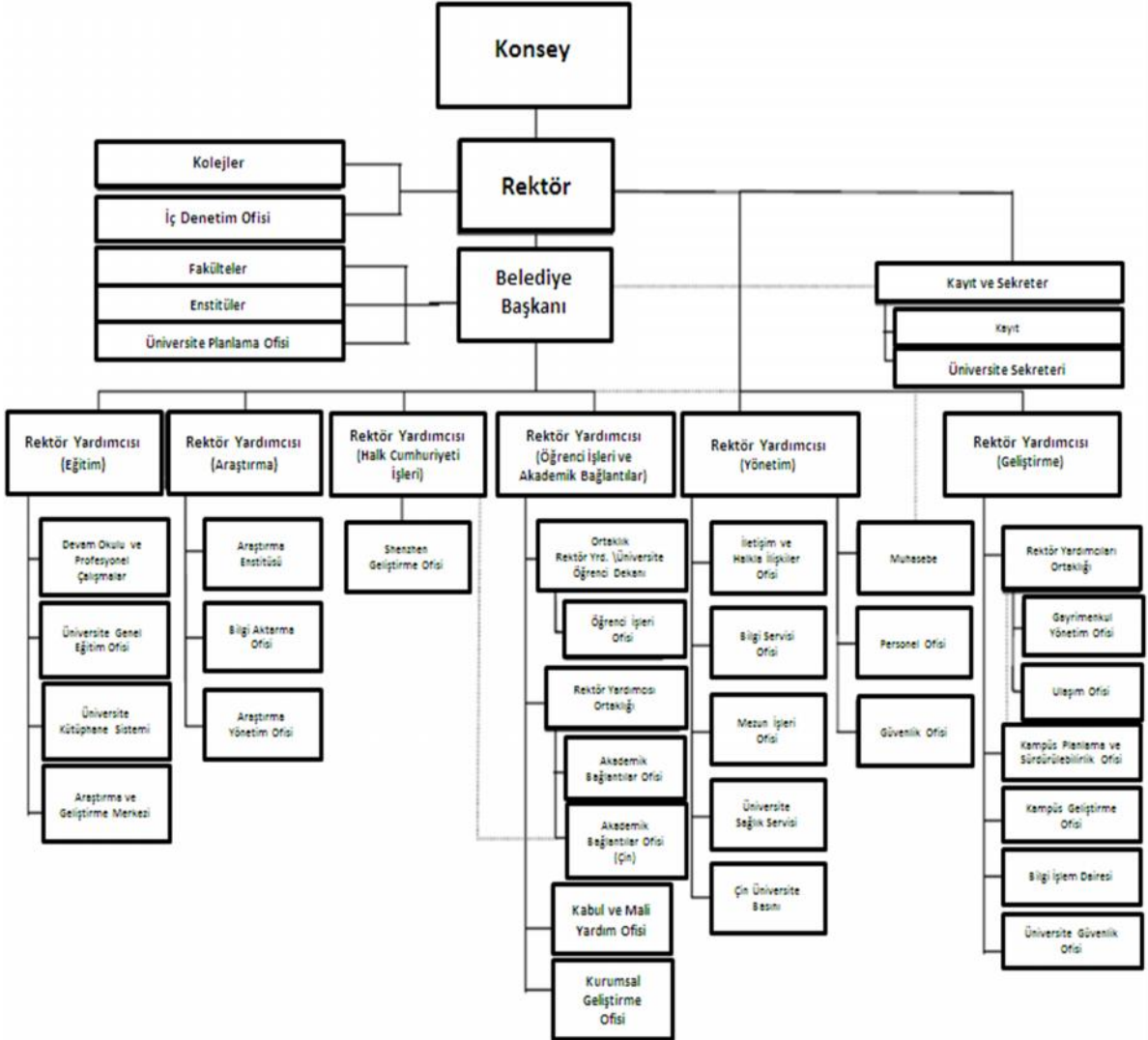
1960’larda özellikle ngiltere’deki Açık Üniversite’nin uygulamaları sonucunda fark edilir bir ba arının elde edilmesi ile geli mekte olan ülkelerdeki üniversiteler de yüksekö retim kapasitele- rini artırmak için çe itli uzaktan e itim sunmaya ba lamı lardır. Çin’de de 1970’li yılların sonunda kurulan TV Üniversitesi uzaktan e itim sunan üniversiteler olmu lardır (Daniel, 1996; Küçükcan & Gür, 2009:62; Sezgin, 2008). Uzaktan e itim, 1980’li yıllarda ise uydu, 1990’larda bilgisayar destekli çoklu ileti im ve ileti im a ı aracılı ıyla sunulmaya ba lanmı tır. Radyo ve televizyon üniversiteleri Çin’in ilk elektronik ileti im teknolojisi üniversiteleri olmu tur. Bu üniversiteler alt derece programlar sunmanın yanında mesleki-teknik, hizmet sektörü ve ya am boyu e itime yönelik programlar hazırlamaktadırlar. Ülkedeki radyo ve televizyon üniversitelerinin üçüncü düzey e itim ve yönetimi ayrıntılı bir planlamayla yapılmaktadır (Sezgin,2008).

TARTI MA VE SONUÇ

Çin yüksekö retim yönetim yapısı ile Türk yüksekö retim yönetim yapısının daha iyi anla ıl- ması amacı ile Çin ve Türkiye yüksekö retim yönetim yapıları ema ekinde; yönetsel bazı farklılıklar da tablo ekinde (Tablo 1) sunulmu tur.

ekil 4’te Çin’in yüksekö retim yönetim yapısı görölmektedir.

ekil 4- Çin Üniversitesi Yönetim Yapısı

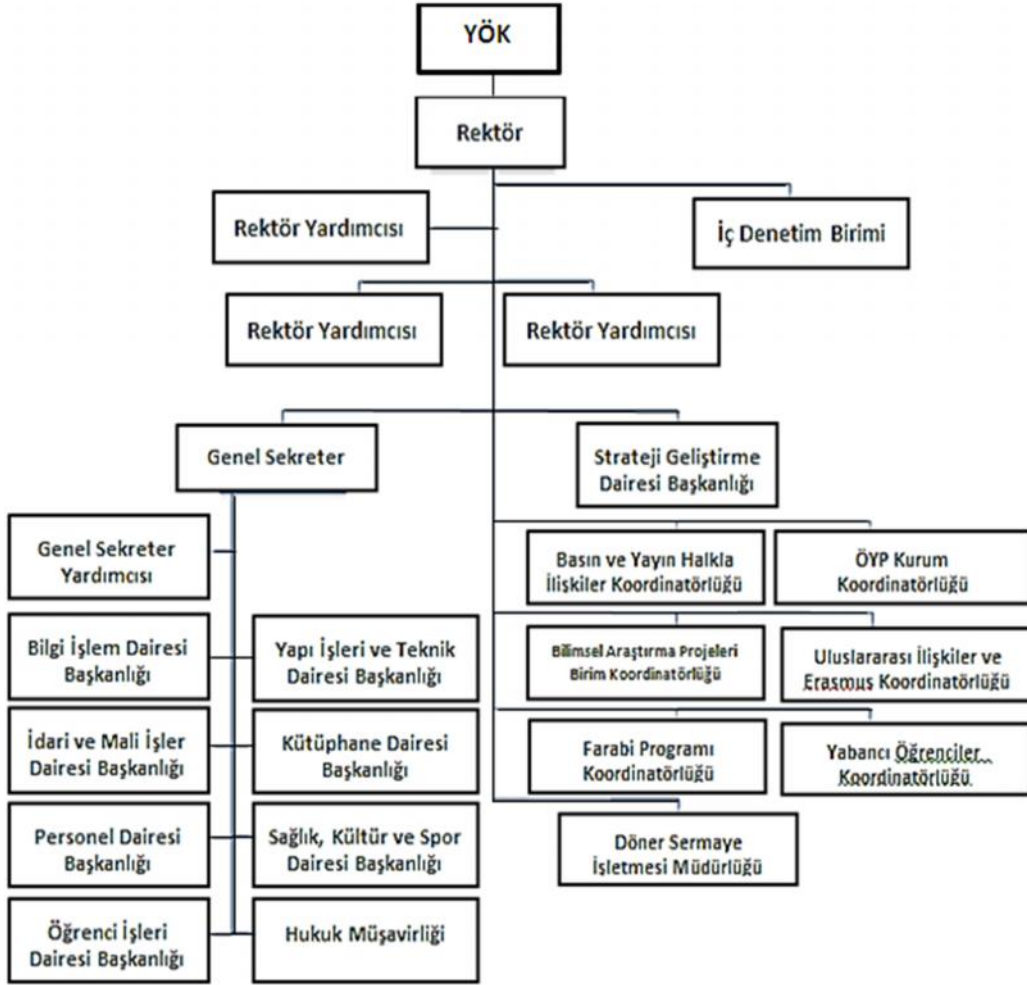

Kaynak: <http://www.cuhk.edu.hk/english/documents/aboutus/management-structure.pdf> (2012)

ekil 4'te görüldüğü gibi bir yükseköğretim kurumu öncelikle Çin Komünist Partisi'nin belirlediği üniversite konseyi politikaları ve bütçeyi belirler ve personeli kontrol eder. Ademi merkeziyetçi yapısı nedeni ile devletin etkisini azaltan yerel yönetimlerin yetkisini arttıran bir anlayışla yönetilir ve bu nedenle de belediyeler, eyaletler ve endüstriyel kuruluşlar okulların yönetim ve finansmanlarıyla ilgilenirler. Yukarıdaki yükseköğretim yönetimi örneğinde de görüldüğü gibi belediye başkanları, kolejler, iç denetim birimi, kayıt ve üniversite sekreterleri, yönetim ve geliştirmeden sorumlu rektör yardımcılarının yanı sıra Eğitim Bakanlığı tarafından atanan rektör tarafından yönetilir. Fakülteler, enstitüler ve üniversite planlama ofisi, eğitim, araştırma, Çin Halk Cumhuriyeti işleri, Öğrenci işleri ve her türlü akademik bağlantılar belediye başkanlarının sorumluluğu altındadır.

Türk yükseköğretim yönetiminin yapısına ilişkin bilgiler tematik olarak ekil 5'te sunulmuştur.

ekil 5- Türk Yükseköğretim yönetim yapısı

ekil 5'te görüldü ü gibi Türkiye'de yükseköğretim kurumları merkezileştirilerek, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) çatısı altında toplanmıştır. YÖK, yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yükseköğretim kurumlarındaki eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek, bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak maksadıyla kurulmuştur. Üniversiteler Cumhurbaşkanlığı tarafından atanan rektör tarafından yönetilir. Üniversiteye bağlı alt birimlerin koordinasyonundan da sorumludur (YÖK, 2007; Resmi Gazete, 1981).

Türk yükseköğretim yönetim sistemi ile Çin yükseköğretim yönetimi arasındaki farklılıkları belirten bazı kriterler Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1. Çin Yüksekö retim Sistemi ile Türk Yüksekö retim Sistemi

Kriterler	Çin	Türkiye
<i>Yönetim yapısı ve yüksek ö retim politikalarının belirlenmesi</i>	Yüksek ö retim politikaları E itim Bakanlığı tarafından yapılır. Ademi merkeziyetçi sistem söz konusudur. Devletin etkisini azaltan yerel yönetimlerin yetkisini arttıran bir anlayı la yönetilir ve bu nedenle de eyaletler ve endüstriyel kuruluş lar okulların yönetim ve finansman i leriyle ilgilenirler.	Merkeziyetçi sistem söz konusudur. Yüksekö retim Kurulu'na (YÖK) ba lıdır.
<i>Rektör</i>	Bakanlık tarafından seçilir ve üniversitelerin yönetiminden sorumlu olan ki idir.	Devlet üniversitelerinde rektör, profesör akademik ünvanına sahip ki iler arasında görevdeki rektörün ça rısı ile toplanacak üniversite ö retim üyeleri tarafından seçilecek adaylar arasında Cumhurba kanı tarafından atanır.
<i>Denetim ve De erlendirme</i>	E itim Bakanlığı bünyesinde Yüksekö retim De erlendirme Merkezi, yüksekö retim kurumlarında verilen lisans programlarını de erlendirmekle sorumludur. Lisansüstü e itimin kalitesini de erlendirmek lisansüstü programları akredite etmek, Devlet Konseyine ba lı Akademik Derece Komitesi tarafından yapılır.	2005 yılında, ulusal çerçevede kalite güvence sistemine yönelik "Yüksekö retim Kurumlarında Akademik De erlendirme ve Kalite Geli tirme" isimli bir yönetmelik çıkarılmış tır.
<i>Yönetim Kurulu</i>	Çin Komünist Partisinin belirledi i üniversite konseyi yönetim kurulunu meydana getirir. Politikaları ve bütçeyi belirler ve personeli kontrol eder.	Yönetim kurulu, üniversite senatosu tarafından belirlenir ve idari faaliyetlerde rektöre yardımcı bir organ görevi yapar.
<i>Finansman ve Bütçe Sistemi</i>	Üniversiteler, mali olarak sadece devlete ba lı de ildirler. Bölgesel veya yerel belediyeler tarafından da yönetilmekte ve finanse edilmektedir. Üniversiteler kendi irketlerini kurmakta ve sanayiyle i birli i yapmaktadırlar. Ayrıca ö rencilerden de ö retim harcı alınmaktadır. "Girdilere göre bütçe hazırlama sistemi" kullanılmaktadır. Bu yöntemde yüksekö retim kurumlarının ana bütçesi ortalama ö renci maliyeti ile ö renci sayısının çarpılmasıyla hesaplanır.	Devlet tarafından kurulan üniversitelerin ve di er yüksekö retim kurumlarının bütçeleri, Yüksekö retim Planlama, Koordinasyon ve Denetleme Kurulu'nca incelenip onaylandıktan sonra Milli E itim Bakanlığı 'na katma bütçe esaslarına uygun olarak yürürlü e konulur. Üniversiteler finansal yönden bütünüyle devlete ba lımlı olup, kamu kaynaklarıyla varlıklarını sürdürmeye çalı maktadırlar. "Pazarlık ve anla ma ile bütçe yöntemi sistemi" kullanılmaktadır. Bu yöntem ile ikili ililerin ön plana çıkması ve devlet bürokrasinin yüksekö retim kurumlarının bütçelerine tümüyle hâkim olması söz konusudur. Bu yöntemde, söz konusu olan yılın bütçesi, bir önceki yılın bütçesinin belirli bir oranda artırılması ile hazırlanır.
<i>Ö retmen Yeti tirme Sistemi</i>	Ö retmen yeti tirme kolejler ve e itim fakülteleri tarafından gerçekleştirilir.	Ö retmenler 4 yıllık e itim fakültelerinde yeti tirilir.
<i>Anayasada yüksekö retim mevzuları</i>	Anayasa'da yüksekö retimle ilgili özel bir madde bulunmamaktadır.	Anayasada 130., 131. ve 132. maddeler yüksekö retim ile ilgilidir. Madde 130: Yüksekö retim Kurumları Madde 131: Yüksekö retim Üst Kurulu ları Madde 132: Yüksekö retim Kurumlarından Özel Hükümlere Tâbi Olanlar ile ilgili kanun hükümleri yer alır.

Tablo 1'de Türkiye yüksekö retimi yönetim sistemi ile Çin yüksekö retim yönetim sistemi arasındaki bazı farklılıklar ve bu farklılıkların özellikle yönetim yapısından kaynaklandığı söylenebilir. Çin'de yüksek ö retim politikaları E itim Bakanlığı tarafından yapılması ve ademi merkeziyetçi sistemin söz konusudur ve devletin etkisini azaltan yerel yönetimlerin yetkisini arttıran bir anlayı söz konusudur. Bu nedenle finansman sadece devletin sorumlulu unda de il, aynı zamanda bölgesel ve yerel belediyeler veya üniversitelerin de sorumlulu undadır. Türkiye'de ise

merkeziyetçi sistem ile bütün üniversiteler Yüksekö retim Kurulu'na (YÖK) ba lıdır. Üniversitelerin finansmanları devlet tarafından kar ılanır.

Her iki ülkenin yüksekö retim yönetim sistemindeki farklılı ın temel nedeni, yüksekö retim sistemlerini olu turulurken merkeziyetçi veya merkezi olmayan politika izlenmelerinden kaynaklanmaktadır.

Çin'de yüksekö retim yönetiminde üniversite konseyi Çin Komünist Partisi tarafından belirlenmektedir. Üniversite konseyi yüksekö retim kurumunun politikasını ve bütçesini belirlemenin yanı sıra personeli de kontrol eder. Yüksekö retimde ademi merkeziyetçi yapısı nedeni ile devletin etkisini azaltan yerel yönetimlerin yetkisini arttıran bir anlayı vardır. Bu nedenle yüksekö retim kurumlarının finansmanı da sadece devletin sorumlulu unda de il, aynı zamanda bölgesel ve yerel belediyeler veya üniversitelerin de sorumlulu undadır.

Türkiye'deki yüksekö retim sistemlerinde yüksekö retim kurumlarının farklılaşmasına izin verilmeyen a ırı merkeziyetçi bir anlayı hüküm sürmektedir ve bütün üniversiteler Yüksekö retim Kurulu'na (YÖK) ba lıdır. YÖK, yüksekö retim kurumlarının ö retimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yüksekö retim kurumlarındaki e itim-ö retim ve bilimsel ara tırma faaliyetlerini yönlendirmek, bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler do rultusunda kurulmasını, geli tirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sa lamak ve ö retim elemanlarının yeti tirilmesi için planlama yapmak maksadı ile kurulmu tur. Üniversitelerin finansmanları da devlet tarafından kar ılanır.

Sonuç olarak tüm ülkelerde oldu u gibi Türkiye'de ve Çin'de yapılan reformların yüksekö -retim politikalarına yansması ile yüksekö retim yönetiminde sık sık de i iklikler meydana gelmektedir. Çin'de yüksekö retim kurumlarının farklı güçler (bakanlık, komisyonlar, belediyeler, yerel yönetimler vs.) tarafından yönetilmesi, Çin yüksekö retim yönetiminin kesin eklinin ve yönetim sınırlarının ortaya konulmasını zorla tırmaktadır. Türkiye'de yüksekö retim kurumları merkezi bir sistemle YÖK tarafından yönetildi i için bu durum söz konusu de ildir.

ÖNER LER

Yapılan çalı mada elde edilen sonuçlar çerçevesinde ara tırmacı ve uygulayıcılara çe itli öneriler sunulabilir:

- Çin yüksekö retimine giderek artan taleplerin yüksekö retim yönetim politikaları ile olan ili kisi ara tırılmalıdır.
- YÖK'ün üniversiteleri merkezci yetkilerle kontrol altında tutma anlayı ı, günümüzde Çin de dahil olmak üzere dünyanın hiçbir geli mi ülkesinde bulunmamaktadır. Çin gibi yüksekö retim yönetiminde önemli ba arılar elde etmi olan ülkelerin yüksekö retim yönetim modelleri detaylı olarak incelenerek Türkiye'ye özgü ademi merkeziyetçi bir model geli tirilmeli ve uygulanmalıdır.

KAYNAKÇA

Balcı, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Ara tırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Yayıncılık, Ankara.

Balcı, S., & Wu, H. (2011). Çin Halk Cumhuriyetinde Yüksekö retim Sisteminin Reformu ve Geli imi. *Uluslararası Yüksekö retim Kongresi: Yeni Yöneli ler ve Sorunlar (UYK-2011)*, 3, s. 1867-1875. stanbul.

Balo lu, N. (2011). Da ıtımcı Liderlik: Okullarda Dikkate Alınması Gereken Bir Liderlik Yakla ımı. *Ahi Evran Üniversitesi E itim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 127-148.

Baker, M. (2007). *China's bid for world domination*. Retrieved Mart 18, 2013, from BBC News: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/education/7098561.stm

Ba kan, G.A. & Neyi çi, N. (2010). Çin ve Hindistan'da Yüksekö retimin E itimin Genel Amaçları ve E itim Reformları Açılırlarından Kar ıla tırılması, *Uluslararası Ö retmen Yeti tirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II*, Hacettepe Üniversitesi E itim Fakültesi - Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi, Beytepe - Ankara, 16-18 Mayıs 2010.

Center on International Education Benchmarking. (tarih yok). *Shanghai-China*. Nisan 30, 2013 tarihinde Center on International Education Benchmarking: <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/shanghai-china/shanghai-china-nstructional-systems/> adresinden alındı

Cook, C. E. (2008). Study abroad for Chinese university presidents: How China is reforming higher education. *Change: The Magazine of Higher Learning*, 40 (3), 33–39.

Daniel, J. S. (1996). *Mega-universities and knowledge media*. London: Kogan Page.

Demiryol, T. (2011). *Çin'in Yükseli ini Yeniden Dü ünme*. Nisan 25, 2013 tarihinde Bilge Adamlar Stratejik Ara tirmalar Merkezi: http://www.bilgesam.org/tr/index.php?option=com_content&view=article&id=1645:cinin-yuekseliini-yeniden-dueuenmek&catid=173:analizler-uzakdogu adresinden alındı

Duan, X.-R. (2003). *Chinese higher education enters a new era*. *Academe*, 89 (6), 22-28. 28 Haziran 2008'de eri ilmi tir: http://findarticles.com/p/articles/mi_qa3860/is_200311/ai_n9304718

Erdem, A. R. (2006). Dünyadaki yüksekö retimin de i imi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 299-314.

Goswami, R. (2013). *Management of Higher Education in India and China*. 4 20, 2013 tarihinde India Education Review: <http://www.indiaeducationreview.com/article/management-higher-education-india-and-china> adresinden alındı

Huang, F. (2005). Qualitative enhancement and quantitative growth: Changes and trends of China's higher education. *Higher Education Policy*, 18(2), 117-130.

ICHEFAP. (2009). *Higher Education Finance and Cost Sharing Profiles by Country*. Mayıs 1, 2013 tarihinde The International Comparative Higher Education Finance Project: http://gse.buffalo.edu/org/inthigheredfinance/files/Country_Profiles/Asia/China.pdf adresinden alındı

Ilgaz, A. B. (2013). *Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Sistemi*. Nisan 2013, 21 tarihinde Süvari: <http://www.suvaridergi.org/content/view/2224/2/> adresinden alındı

Kafkasyalı, M. S. (2012). *Küresel Üstünlük Mücadelesi ve Çin'in Yükseli i: Muhayyilenin Ontolojik Sınırları/Struggle for Global Supremacy and the Rise of China: Ontological Limits of Imagination*. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi/Journal Of Graduate School Of Social Sciences, 16(1).

Küçükcan, T. & Gür, B. S. (2009). *Türkiye'de yüksekö retim: Kar ıla tırmalı bir analiz*. Ankara: Pelin Ofset.

Lall, M. C. & Vickers, E. (2008). *Education as a Political Tool in Asia*. London: Taylor & Francis Group

Li, Y., Whalley, J., Zhang, S., & Zhao, X. (2008). The higher educational transformation of China and its global implications (No. w13849). *National Bureau of Economic Research*.

Milli E itim Bakanlığı. (2012). *Çin Halk Cumhuriyeti E itim Sistemi*. Mart 16, 2013 tarihinde Milli E itim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Ba kanlığı: <http://rdb.meb.gov.tr/yayinlar/%C3%87in%20E%C4%9Fitim%20Sistemi.pdf> adresinden alındı

Morhman, K. (2003). *Higher education reform in mainland Chinese universities: An American perspective*. Eri im tarihi 13 Mart 2008, web adresi: http://www.saisjhu.edu/Nanjing/downloads/Higher_Ed_in_China.pdf

O'brien, K. J. (2008). *Reform without liberalization: China's national people's congress and the politics of institutional change*. Cambridge University Press.

O'neill, J. (2010). *The World in 2036 Jim O'Neill looks at the global economy of 2036*. Retrieved Nisan 20, 2013, from The Economist: <http://www.economist.com/node/17493408>

Polat, M., & Arabacı, . B. (2012). Türkiye'de E itim Fakültelerine Ö renci Alım Ölçütlerini Yeniden Dü ünme: Kar ıla tırmalı Bir Yaklaşım. *E itim ve Ö retim Ara tırmaları Dergisi*, 1(3), 77-83.

Resmî Gazete. (4.11.1981). *2547 Sayılı Yüksekö retim Kanunu*. Sayı:17506.

Sezgin, M. F., (2008). *Türk ve Çin E itim ve Ö retim Sistemleri Üzerine Bir Kar ıla tırma*. Yayınlanmamı yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tsang, Mun C. (2000). *Education and National Development in China Since 1949: Oscillating Policies and Enduring Dilemmas*, in Lau Chung-ming and Jianfa Shen, eds., *China Review 2000*, Hong Kong: Chinese University Press

Xinhua. (2010). *President Hu Jintao stresses education development* . Retrieved Nisan 25, 2013, from globaltimes: <http://www.globaltimes.cn/china/chinanews/2010-07/551899.html>

Wang, X. (2003). *Education in China since 1976*. McFarland & Company Incorporated Pub.

WOFEC. (2012). *Çin*. Nisan 10, 2013 tarihinde WOFEC Çin E itimi: <http://wofec.com/cin/> adresinden alındı

YÖK. (2007). *Türkiye'nin Yüksekö retim Stratejisi*. Ankara: Yüksekö retim Kurulu